

הפרשה עומדת להגיע לשיא חדש. היועץ המישפטי עומד להגיש את מסקנותיו. הוא לא יענה על השאלה המסקרנת כל אדם בישראל: מה היו המניעים האמיתיים של שלושת מורדי השב"כ. דפנה ברק חקרה שאלה זו

המדוע הם התחילו?

ב ימים אלה שוקד היועץ המישפטי לממשלה, יוסף חריש, על תיק החקירה של פרשת השב"כ. התיק הועבר לעיונו עליידי מישטרתיישראל.

מזה שבועות מופעלים על חריש לחצים שישים את העבודה בתיק. מסקנותיו אמורות להוות נקודתיסיום לפרשה המתגלגלת מזה שנתיים וחצי, או לחדש את הסערה הציבורית סביב הפרשה, ולהוות נקודתיזינוק לשלב הבא. חריש אמור לסיים את עבודתו בתיק המסובך בימים הקרובים. המועד אחרון שקבע לעצמו הוא ה'31 בנובמבר 1986, אך הוא יגיש את חוות דעתו. ככל הנראה, אף מוקדם יותר.

הסקרנות הגוברת לגבי מסקנותיו של היועץ המישפטי לממשלה, במיוחד חד מסקנותיו לגבי הדרג הפוליטי, דחקה לקריוויות את התעלומה המרכזית בפרשה: מה הניע את שלושת גיבורי הפרשה — ראובן חוק, פלג רדי ורפי מלכה — לנהוג כפי שנהגו? מה עשו השלושה מה'12 באפריל 1984, היום שבו חטפו ארבעת הצעירים את אוטובוס אגד בקו 300, ועד ל'29 באוקטובר 1985, היום בו ריווח ראובן חוק, אז המישנהלראשיהשב"כ, לראשיהממשלה שימעון פרס על מסכת השקרים ובטיחו שליוותה את הפרשה?

התרחש בתוך השב"כ במשך השנה וחצי. הנה התמונה המלאה: ● **12.4.84**, יום חמישי: ארכי עה צעירים ערביים, בני מהנהפיליטים ליד עזה, חוטפים אוטובוס של אגד הנוסע בקו 300 (תליאכיבאשקלון). הצעירים חמושים ברימוניר, במיוחד רתנפץ פרימיטיבית מתוצרת עצמית וכסכניים. מטרתם מעורפלת. כוחות הביטחון מצליחים לעצור את האוטובוס ליד חאיונס. למקום מגיעים שריהביטחון משה ארנס, הרמטכ"ל משה לוי, ראשיהשב"כ אברהם שלום, קציצנתגניםוחי"ראשי יצחק מרדכי, קצינימישטרה ועוד. ראובן חוק, המישנהלראשיהשב"כ, מגיע לשטח לפרקיומן קצר ביותר. ב'02 לפנות בוקר הוא עוזב את המקום כדי להמריא השכם בבוקר לח"ל. פלג רדי ורפי מלכה — שניים מבכירי השב"כ — אינם נמצאים בשטח. גם אין זה מתיפקידם להיות שם.

כרגיל באירועים מסוג כזה, נכתב בשב"כ דוחאירועים ואיש בכיר בש"כ חותם עליו. ● **13.4.84**, יום שישי: ממקור רות צה"ל נמסר בבוקר כי ארבעת ה'חוטפים נהרגו בעת ההשתלטות על האוטובוס. בצהריים מפרסם דובר צה"ל הודעה משופצת, שלפיה מתו

שלום במקום האירוע

עתיד גדול. שר בכיר נזכר כי תהה על חברותו של ג' בוועדה, אך נאמר לו כי "כך נהוג".

ג' בסיוע של שני בכירים נוספים מאגףהמישפטים של השב"כ, מתדרך את אנשיהשב"כ המעידים לפני הוועדה. המידע שביריו, כחבריהוועדה, עוזר לו לתאם בין העדויות של אנשי השב"כ. אנשי השב"כ, בהרכתו של ג', מעידים כי לא היכו את החוטפים בעת חקירתם, וכי מסרו אותם חיים לאחרים. יריביו של ראובן חוק מפיצים כי ידע בשלב זה את המתרחש סביב ועדתזורע. יש הגורסים כי לא יכול היה שלא לדעת זאת, במסגרת תפקידו כמישנהלראשיהשב"כ, ויש אף המרחיקים לכת והטוענים שמעורבותו היתה גדולה יותר בתהליך הטיוח. מקורביו מכחישים כל קשר של חוק להתרחשויות, וטוענים שטיוח העובדות נעשה עליו ג' בתיאום ישיר עם שלום ושאר המעורבים בפרשה. ביניהם: בכיר המקורב מאוד לשלום, שחתם על דוחהמיבצע המקורי, וואהריכך על הדוח המזוייף שבא במקומו. חוק, ששהה זמן קצר ביותר בשטח בלילה הקריטי, אינו קשור לפרשה, ועליכן לא עסק בכך. לפי גירסת זאת.

● אחרי חודשים ארוכים, שבמהלך מס מועלית מדי פעם בעיתונות השא-

ועדתזורע — חוזרים על גירסותיהם המשופצות לפני הצוות. יצחק מרדכי, הנראה בתצלומים כשהוא אוחז בחוטף סובחי אבוג'אמע, מודה כי היכה את החוטפים כדי לוודא שאין עוד מיטעני נפץ בשטח, אך שמסר אותם חיים לידי אנשיהשב"כ.

● אחרי עבודה בת כשנה, אין צוותבלטמן מצליח לקבוע בדיוק מה אירע בלילה ה'12 באפריל, אך קובע כי יש ראיות לכאורה להעמיד לדין את יצחק מרדכי, אנשיהשב"כ ואנשימישטרה.

● הפרקליט הצבאי הראשי מחליט להעמיד את מרדכי לדין לפני הן יחיד על סעיף של התעללות בלבד, אם כי על פי מימצאי צוותבלטמן ניתן היה להאשימו גם בהריגה או אף ברצח. העונש המירבי על התעללות הוא ש'לוש שנים.

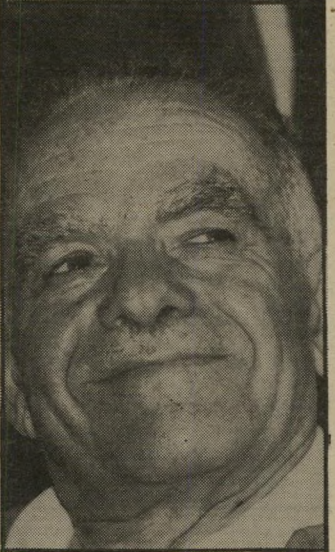
● **17.8.85**, לילשבת: מרדכי נפגש לפגישה קצרה עם האלוף (מיל) חיים נאדל, שמונה כרן יחיד במישפט, ומוסר לו את גירסתו.

● **18.8.85**, יום ראשון: בישיבה האורכת שבע רקות בדיוק, מוכה נאדל את מרדכי מכל אשמה. לא ברור אם נערך רישום כלשהו במישפט מורז, ובכירים במערכתהמישפט בישאל אף מרימים גבה לנוכח התהליך.

● במקביל, נערך בשב"כ מישפט

חריש
פנימי, שתפקידו הוא לברוק את מי עורכותם של אנשיהשב"כ ברצח ה'חוטפים. מדובר כאנשיהשב"כ שצי'וטיבלטמן המליץ להעמידם לדין. בי ראשות ההרכב המישפטי עומד שופט מוכר, שגוייס לשב"כ לצורך זה. בפעם השלישית בתוך כמה חודשים חוזרים אנשיהשב"כ על גירסתם השיקריה, ששופפה ולוטשה עליו ג' ושני הבכירים כאגףהמישפטי של השרות. ג' פועל בתיאום עם ראשיהשב"כ, מוגבר של אנשימישטרה. הצוות מתחיל בעבודתו סמוך לחילופייה שילטון בין יצחק שמיר לשימעון פרס. אנשיהשב"כ — שהם כבר מתוורכים ומנוסים מאד עדויותיהם הכובות לפני

שמיר
לה. מתי תפרסם ועדתזורע את מס' קנותיה? מטיקה הוועדה כי החוטפים מתו כתוצאה מהמהלומות שספגו בשעת ההשתלטות על האוטובוס, אף שנתורו עוד זמןמה בחיים. איש לא נמצא אשם כמה שאירע. העולם הזה מנתח את הדוח וקובע שהוא שיקרי על פניו.

● סערה ציבורית גורמת לחידוש החקירה בראשותו של פרקליט המדינה, יונה בלטמן. זהו צוותחקירה מוגבר של אנשימישטרה. הצוות מתחיל בעבודתו סמוך לחילופייה שילטון בין יצחק שמיר לשימעון פרס. אנשיהשב"כ — שהם כבר מתוורכים ומנוסים מאד עדויותיהם הכובות לפני

גורן
ההשתלטות, ושיש תצלומים המוכיחים זאת.

● **25.4.84**: העולם הזה מפרסם לראשונה (על שער) תצלום של מג'די אבוג'אמע, אחרי שאמנון זיכרוני הודיע בשמו לצנזורה שיעתור לבית המישפט הגבוה לצדק בעניין זה, והצנזורה נכנעה.

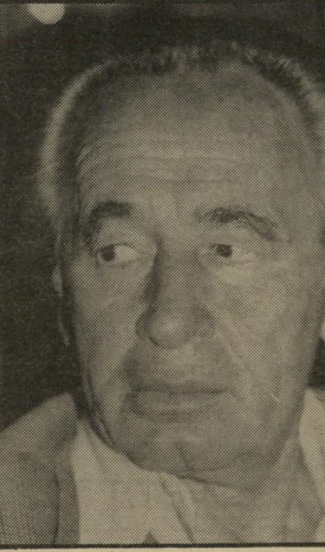
● תחת לחץ הפירסומים בארץ ובחו"ל ממנה משה ארנס ועדתחקירה, בראשות האלוף (מיל) מאיר ורוע. דבר המינוי נשמר בסוד. הימון חדשות מפרסם זאת בלי אישור הצנזורה ונסגר כשל כך לארבעה ימים. בוועדתזורע חבר גם מי שמכונה "גימל", בשנות ה'40 לחייו, מבכירי השב"כ שניבאו לו

ארנס
שניים מהחוטפים, בדרך אל בית החולים. בערב מויעץ יצחק שמיר, ראשיהממשלה דאז, כי "על המחבלים לדעת שכל מי שישתתף כמעשה טורד כזה — לא ייצא חי".

● **14.4.84**, יוםשבת: שר הביטחון, משה ארנס, חוזר על דבריו של שמיר, כמעט באתון המילים.

● הצנזורההצבאית מונעת מהעיתונות לפרסם תצלומים המראים שניים מהחוטפים — סובחי אבוג'אמע ומג'די אבוג'אמע, שהם בניידודים — בעודם בחיים, כשהם מובלים כפותים מהאוטובוס. העיתונות הורה, לעומת זאת, מפרסמת שהחוטפים נהרגו אחרי

פרס
עם פיצוץ הפרשה הוכפשו השלוי' שה, ובפרט חוק, כאילו פעלו מתוך מניעים אפורטוניסטיים. המשמיצים גייסו לעזרתם את השאלה הגדולה: מדוע המתינו שלושה שנה וחצי, מאז הריגת החוטפים ועד שפנה חוק לראשי הממשלה.

השלושה, הנמצאים כהליכיריפרישה מהשב"כ, מנועים מלהגיב, ולכן לא יכולים היו להתגונן מפני מטר ההש' מצות שמצאו את ביטויין בצורות שונות, החל בכלייהתיקשורת וכלה ב' מיכתבהרכילות של חבריכנסת חיים דרוקמן אל ראשיהממשלה פרס. לכן גם לא פורסמו כמה פרטים שיכלו לאזן את התמונה ולשפוך אור על אשר